

Code van goede praktijk inzake hergebruik van (A)EEA

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

Code van goede praktijk inzake hergebruik van (A)EEA

Auteur: OVAM

1 Inleiding

1.1 Achtergrond en korte inhoud

Volgens de ladder van Lansink en de Europese afvalstoffenhiërarchie is hergebruik te verkiezen boven recyclage. Nochtans is het niet altijd zo dat hergebruik de laagste milieu-impact heeft. In een aantal gevallen kan het vanuit milieu-oogpunt verantwoord zijn om niet te kiezen voor hergebruik, maar het afgedankte product onmiddellijk richting recyclage te sturen. In het geval van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur kan men zich bijvoorbeeld de vraag stellen of hergebruik van oude apparaten die heel veel energie verbruiken, of milieuschadelijke stoffen (zoals CFK's, PCB's, Hg, ...) bevatten, wel milieu-verantwoord is. In opdracht van OVAM werd er een studie¹ uitgevoerd, die als doel had om voor verschillende productcategorieën specifieke criteria op te stellen aan de hand waarvan het mogelijk is te bepalen of een elektrisch of elektronisch apparaat al dan niet milieu-verantwoord richting hergebruik kan gaan. Deze criteria worden beschreven in hoofdstuk 2 van de code van goede praktijk.

Elektrische en elektronische apparaten die niet voldoen aan deze hergebruikscriteria worden vanuit milieu-oogpunt beter niet hergebruikt. De OVAM is van oordeel dat dergelijke apparatuur als een afvalstof beschouwd zou moeten worden indien de houder de apparatuur niet langer voor eigen gebruik wenst aan te wenden. Dergelijke apparatuur zou dan ook niet langer als tweedehands product op de markt aangeboden mogen worden of als tweedehands product geëxporteerd mogen worden. Deze apparatuur dient dan ook als een afvalstof afgevoerd te worden naar een vergunde verwerker of een hergebruikcentrum.

Gebruikte elektrische en elektronische apparaten die niet voldoen aan de hergebruikscriteria, maar die potentieel nog in aanmerking komen voor hergebruik, kunnen door een hergebruikcentrum worden voorbereid op hergebruik. Dit proces van voorbereiding voor hergebruik, dat een afvalverwerkingsproces is, dient aan bepaalde voorwaarden te voldoen. Deze voorwaarden worden beschreven in hoofdstuk 3 van de code van goede praktijk.

Momenteel heeft de code van goede praktijk het statuut van een *guideline*. In een latere fase, bij de eerstvolgende herziening van VLAREMA (2013), wordt beoogd de elementen in de code van goede praktijk om te zetten in een *ministerieel besluit*, en zal er in het VLAREMA worden verwezen naar dit ministerieel besluit. Vanaf dan zouden de hergebruikscriteria wettelijk afdwingbaar worden.

1.2 Definities

De volgende definities worden gebruikt in het kader van deze code van goede praktijk, en doen geen afbreuk aan elders bestaande definities.

— **AEEA**

Afgedankte elektrische en elektronische apparatuur.

¹ *Hergebruikscriteria AEEA*, OVAM, Maart 2011.

- **EEA**
Elektrische en elektronische apparatuur².
- **Gebruikte EEA**
EEA dat reeds gebruikt is, maar niet noodzakelijk een afvalstof is.
- **Tweedehands EEA**
EEA dat reeds gebruikt is maar voldoet aan alle van toepassing zijnde hergebruikscriteria.
- **Hergebruik**
Elke handeling waarbij producten of componenten die geen afvalstoffen zijn, opnieuw worden gebruikt voor hetzelfde doel als dat waarvoor zij waren bedoeld.
- **Hergebruikcentrum**
Een bedrijf of organisatie waar gebruikte elektrische en elektronische apparaten die in aanmerking komen voor producthergebruik worden opgeslagen, gesorteerd, en getest, gereinigd en/of hersteld, en waar de scheiding in herbruikbare EEA en niet-herbruikbare EEA plaatsvindt.
- **Vorbereiding voor hergebruik**
Elke nuttige toepassing bestaande uit controleren, schoonmaken of repareren, waarbij producten of componenten van producten, die afvalstoffen zijn geworden, worden klaargemaakt zodat ze zullen worden hergebruikt zonder dat verdere voorbehandeling nodig is.

1.3 Voor wie is de code van goede praktijk bedoeld?

In de code van goede praktijk staat beschreven aan welke criteria elektrische en elektronische apparaten moeten voldoen om als tweedehands product op de markt aangeboden te mogen worden, of als tweedehands product geëxporteerd te mogen worden. Daarnaast staan in de code van goede praktijk specifieke richtlijnen beschreven die hergebruikcentra moeten volgen tijdens het proces van voorbereiding voor hergebruik van AEEA.

De code van goede praktijk is bestemd voor natuurlijke personen of rechtspersonen die:

- gebruikte EEA wensen voor te bereiden voor hergebruik;
- gebruikte EEA als tweedehands product terug op de markt wensen aan te bieden;
- gebruikte EEA wensen te exporteren als tweedehands product;
- als tussenpersoon of als makelaar het op de markt brengen van gebruikte EEA faciliteren of organiseren.

Daarnaast is de code van goede praktijk bestemd voor inspectiediensten die controles uitvoeren op het (grensoverschrijdend) transport van gebruikte EEA. Veel AEEA wordt immers geëxporteerd onder de noemer 'tweedehands', om alzo de afvalstoffenwetgeving te omzeilen. De hergebruikscriteria zijn een hulpmiddel voor inspectiediensten om het onderscheid tussen AEEA en tweedehands EEA beter te kunnen maken, en hierop beter te kunnen handhaven. Gebruikte EEA die, naast bestaande vereisten, bijvoorbeeld op Europees of mondiaal vlak, niet voldoet aan de hier opgenomen hergebruikscriteria dient beschouwd te worden als een afvalstof. Dit houdt onder andere in dat grensoverschrijdend transport van dit AEEA, conform verordening 1013/2006/EG, onderworpen is aan de kennisgevingsprocedure, en dat er een uitvoerverbod is naar landen waarop het OESO-besluit niet van toepassing is.

1.4 Doel van de code van goede praktijk

Volgende doelstellingen zullen worden bereikt indien de code van goede praktijk correct wordt opgevolgd:

- **Verbetering van de milieuscore van de apparaten die in hergebruik worden gebracht.**
Wanneer enkel die apparaten in hergebruik worden gebracht die voldoen aan de

² Voor een definitie van 'elektrische en elektronische apparatuur': zie artikel 1.2.1§2 van het VLAREMA.

hergebruikscriteria wordt er een milieuwinst geboekt. Apparaten met een heel hoog energieverbruik zullen bijvoorbeeld niet langer in hergebruik gebracht kunnen worden.

— **Het tegengaan van export van AEEA onder de noemer van tweedehands goederen**

Een niet onbelangrijk deel van ons AEEA wordt illegaal geëxporteerd naar niet OESO-landen onder de noemer van tweedehands goederen. Ook een deel van het AEEA dat is ontstaan in onze buurlanden passeert de Vlaamse havens (doorvoer). Aan de hand van de hergebruikscriteria kan er een duidelijker onderscheid gemaakt worden tussen tweedehands EEA en AEEA (= afval). De hergebruikscriteria, zoals beschreven in hoofdstuk 2 van de code van goede praktijk, zijn een hulpmiddel voor inspectiediensten om het onderscheid tussen AEEA en tweedehands EEA beter te kunnen maken, en hierop beter te kunnen handhaven. Ook de 1e doelstelling (verbetering van de milieuscore van de apparaten die in hergebruik worden gebracht) is binnen het kader van export van belang. Via de toepassing van de hergebruikscriteria wordt vermeden dat gebruikte EEA die in eigen land de toets om te worden hergebruikt niet meer doorstaat, terecht zou komen in kwetsbare regio's in de wereld, waar de (A)EEA op korte termijn aan de plaatselijke afvalberg wordt toegevoegd.

— **Het stimuleren van hergebruik van AEEA dat voldoet aan de hergebruikscriteria**

Momenteel gaat er maar een heel klein percentage van het ingezamelde AEEA richting hergebruik. De OVAM stimuleert hergebruik van AEEA, voor zover de code van goede praktijk gerespecteerd worden.

2 Hergebruikscriteria (A)EEA

In dit hoofdstuk worden de criteria beschreven waaraan gebruikte elektrische en elektronische apparatuur moet voldoen om als tweedehands product op de markt gebracht te kunnen worden, of als tweedehands product geëxporteerd te kunnen worden.

2.1 Toepassingsgebied van de hergebruikscriteria (A)EEA

De hergebruikscriteria (A)EEA zijn van toepassing op:

1 *Alle EEA waarvan de houder zich heeft ontdaan (= AEEA):*

Als een houder zich ontdoet van een elektrisch apparaat wordt het een afvalstof. Dit AEEA dient conform artikel 3.4.4.4 van VLAREMA een selectie op hergebruik te ondergaan³. Enkel de afgedankte apparaten die voldoen aan de hergebruikscriteria kunnen in binnen- of buitenland op de markt worden aangeboden als tweedehands product. Wanneer een afgedankt apparaat niet voldoet aan de hergebruikscriteria behoudt dit apparaat het statuut van een afvalstof, en moet het worden afgevoerd naar een vergunde verwerker of een hergebruikcentrum. Apparaten die niet voldoen aan de hergebruikscriteria kunnen niet geëxporteerd worden als tweedehands product.

2 *Alle gebruikte EEA die de houder op de markt wenst aan te bieden, al dan niet tegen betaling:*

Gebruikte apparaten kunnen enkel terug op de markt worden aangeboden als tweedehands EEA (in binnen- of buitenland) wanneer is voldaan aan de hergebruikscriteria. Wanneer een gebruikt apparaat, waarvan de houder het niet langer voor eigen gebruik wenst aan te wenden, niet voldoet aan de hergebruikscriteria, dient de houder er zich van te ontdoen. Het gebruikte apparaat verkrijgt dan het statuut van een afvalstof, en moet worden afgevoerd naar een vergunde verwerker of een hergebruikcentrum. Apparaten die niet voldoen aan de hergebruikscriteria kunnen niet geëxporteerd worden als tweedehands product.

Apparaten voor eigen gebruik vallen niet onder het toepassingsgebied. Niet iedereen dient zich dus te ontdoen van zijn of haar EEA dat niet voldoet aan de hergebruikscriteria. Zo lang de houder het apparaat voor eigen gebruik aanwendt dient de houder er zich niet van te ontdoen. Gebruikte apparaten voor eigen gebruik die niet voldoen aan de hergebruikscriteria worden door OVAM dus niet per definitie als *een afvalstof* beschouwd.

EEA dat onder het hierboven beschreven toepassingsgebied valt, en niet voldoet aan de hergebruikscriteria dient als een afvalstof beschouwd te worden, en is dan ook onderhevig aan de afvalstoffenwetgeving. Dit houdt o.a. in dat grensoverschrijdend transport van dit AEEA, conform verordening 1013/2006/EG, onderworpen is aan de kennisgevingsprocedure, en dat er een uitvoerverbod is naar landen waarop het OESO-besluit niet van toepassing is.

Enkel indien dit AEEA na een voorbereiding op hergebruik, volgens de richtlijnen beschreven in hoofdstuk 3, terug voldoet aan de hergebruikscriteria, kan dit AEEA het statuut van een tweedehands product krijgen.

³ Dit betekent evenwel niet dat *alle* AEEA *altijd* een selectie op hergebruik dient te ondergaan. In de praktijk dient een selectie op hergebruik enkel te gebeuren indien er een specifieke vraag is (bijvoorbeeld door een hergebruikcentrum) naar potentieel herbruikbare AEEA. Een *voorselectie* (o.b.v. een visuele inspectie, zie hiervoor §3.2.1) kan reeds worden uitgevoerd op niveau van een inzamel- of centralisatiepunt. Een uitgebreide selectie op hergebruik (volgens de criteria beschreven in hoofdstuk 3.2) dient te gebeuren op het terrein van een hergebruikcentrum.

2.2 Hergebruikscriteria voor 9 productgroepen

De code van goede praktijk is gericht naar alle elektrische en elektronische apparatuur. Zowel huishoudelijke als professionele apparaten vallen onder de scope van de hergebruikscriteria. Maar, niet alle hergebruikscriteria zijn van toepassing op alle soorten apparaten. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen verschillende productcategorieën, elk met specifieke hergebruikscriteria.

Voor de volgende 8 huishoudelijke productgroepen zijn er specifieke hergebruikscriteria:

- Koelkasten, diepvriezers, mobiele airconditioners
- Wasmachines, afwasmachines, droogautomaten
- Kookfornuizen, ovens, microgolfovens en aanverwante apparaten
- Televisieapparaten & monitoren
- ICT-materiaal (computers en randapparatuur)
- Videorecorders, DVD-apparaten, digicorders, spelconsoles, ...
- Kleine elektronische apparaten (gsm's, mp3-spelers, tablets, ...)
- Kleine elektronische huishoudapparaten

Daarnaast zijn de meer algemene hergebruikscriteria ook van toepassing op een restcategorie. Deze restcategorie bevat alle huishoudelijke EEA die niet onder één van de andere 8 categorieën kan ondergebracht worden, én alle professionele EEA.

2.3 Algemeen overzicht hergebruikscriteria

Hieronder volgt een overzicht van de verschillende hergebruikscriteria. Sommige criteria komen terug bij alle productcategorieën, anderen zijn specifiek voor één of meerdere productcategorieën.

2.3.1 Criteria die een evaluatie mogelijk maken van de staat van het apparaat

- *“Het apparaat is volledig functioneel”*
Een apparaat is volledig functioneel wanneer het getest is, en wanneer uit de test blijkt dat de oorspronkelijk bedoelde functies van het apparaat volwaardig kunnen uitgevoerd worden. Voor een aantal specifieke producten zoals gsm's en computers bestaan specifieke testprocedures (zie hiervoor paragraaf 3.2.3).
- *“Het apparaat is elektrisch veilig”*
Enkel apparatuur die getest is op elektrische veiligheid mag in hergebruik gebracht worden (zie hiervoor paragraaf 3.2.2).
- *“Volledige behuizing”*
Als een deel van de behuizing van het apparaat ontbreekt, mag het apparaat niet in hergebruik worden gebracht.
- *“Aanwezigheid van alle essentiële onderdelen”*
Welke onderdelen zeker aanwezig moeten zijn hangt af van het type product. Zonder aanwezigheid van een essentieel onderdeel kan een apparaat niet behoorlijk functioneren.
- *“Onderdelen zijn in goede staat”*
Dit wil o.a. zeggen dat de onderdelen niet nat, niet vuil, niet versleten en niet defect mogen zijn.
- *“Volledige en intacte isolatie”*

Koelkasten en diepvriezers hebben twee soorten isolatiemateriaal, namelijk de isolatie in de wanden van het apparaat en de afdichting van de deur. Beide moeten in goede staat zijn om te vermijden dat het energieverbruik te hoog oploopt.

— *“Geen kalkvorming op de verwarmingselementen”*

Apparaten die water verwarmen zijn onderhevig aan kalkvorming op de verwarmingselementen, wat het energieverbruik fors de hoogte kan injagen. Daarom moet met behulp van een visuele inspectie nagegaan worden of er geen kalkvorming is opgetreden op de verwarmingselementen. Als dit het geval is, dan moeten de verwarmingselementen van het apparaat vervangen of ontkalkt worden vooraleer het apparaat mag hergebruikt worden.

— *“Geen of slechts weinig roest”*

— *“Geen of slechts weinig cosmetische schade”*

2.3.2 Milieu-gerelateerde criteria

— *“Afwezigheid van milieu-gevaarlijke stoffen zoals PCB's, PBB's, PBDE's, lood, kwik, cadmium, zeswaardig chroom, asbest”*

Dit criterium is heel relevant vanuit milieu-oogpunt, maar is momenteel praktisch niet toepasbaar, aangezien het zo goed als onmogelijk is om visueel vast te stellen of een apparaat gevaarlijke stoffen bevat. Enkel met behulp van een databank kan dit criterium gebruikt worden. Voorlopig wordt dit criterium niet weerhouden aangezien zo'n databank momenteel niet bestaat of beschikbaar is.

— *“Afwezigheid van CFK's / HCFK's”*

CFK's en HCFK's, die vroeger als koelmiddel werden gebruikt in koelapparaten, zijn schadelijk voor de ozonlaag. Apparaten die één van de gereguleerde stoffen van Verordening 1005/2009/EG bevatten, mogen niet op de markt worden aangeboden als tweedehands apparaat. Andere koelgassen zijn wel toegelaten. Normaal gezien staan de gebruikte koelgassen steeds vermeld op het koelapparaat. Indien de gebruikte koelgassen niet vermeld staan op het apparaat, moet er van uit worden gegaan dat het apparaat wel CFK's of HCFK's bevat, en mag het dus niet in hergebruik worden gebracht.

— *“Energie-label”*

Hergebruik van apparaten die heel veel energie verslinden is vanuit milieu-oogpunt onverantwoord. Uit de studie⁴ die is uitgevoerd in opdracht van OVAM omtrent hergebruikscriteria kwam naar voor dat hergebruik van de volgende huishoudelijke apparaten maar zinvol is vanaf een bepaald energielabel:

- Koelkasten: Hergebruik vanaf energielabel B of hoger;
- Diepvriezers: Hergebruik vanaf energielabel B of hoger;
- Mobiele airconditioners: Hergebruik vanaf energielabel C of hoger;
- Wasmachines: Hergebruik vanaf energielabel B of hoger;
- Afwasmachines: Hergebruik vanaf energielabel B of hoger;
- Droogautomaten: Hergebruik vanaf energielabel C of hoger.

Apparaten die een energielabel⁵ hebben dat minder is dan de hierboven gestelde grens, moeten worden afgevoerd naar een vergunde verwerker, en mogen dus niet in hergebruik worden gebracht. In de toekomst zal deze minimumgrens hoogstwaarschijnlijk verder worden opgetrokken.

⁴ *Hergebruikscriteria AEEA*, OVAM, Maart 2011.

⁵ Hierbij dient er uiteraard gekeken te worden naar het energielabel van het apparaat wanneer het als nieuw product op de markt kwam.

Om te controleren welk energielabel het apparaat heeft, kan gebruik gemaakt worden van een databank. Indien men het apparaat hier niet in terug vindt, of indien men geen gebruik kan maken van een dergelijke databank, dient het energieverbruik gemeten te worden. Het meten van het energieverbruik dient te gebeuren aan de hand van een door OVAM goedgekeurde testprocedure.

— *“Beeldbuis-scherm (CRT) = geen hergebruik”*

Omwille van energieredenen valt het gebruik van nieuwe flatscreen te verkiezen boven het hergebruik van tweedehands CRT-schermen. Bovendien is er zo goed als geen markt meer voor tweedehands CRT's. Wanneer deze geëxporteerd worden naar niet-OESO landen komen de meeste tweedehands CRT's uiteindelijk terecht bij informele 'afvalverwerkers', die zich beperken tot het recupereren van de waardevolle metalen zoals koper. De 'rest' van het apparaat wordt gestort of verbrandt, waarbij milieu-gevaarlijke stoffen, zoals het lood aanwezig in het beeldbuis scherm, vrij komen in het leefmilieu, en voor milieu- en gezondheidsproblemen zorgen. De OVAM is van oordeel dat CRT's beter niet worden hergebruikt, maar onmiddellijk worden gerecycled.

2.3.3 Criteria omtrent de mate van zekerheid waarin het apparaat effectief naar hergebruik zal gaan

— *“Er bestaat een reguliere markt voor het apparaat”*

Een verouderd apparaat kan nog volledig functioneel en in perfecte staat zijn, maar wanneer er geen reguliere markt meer is voor het apparaat (waarbij het apparaat wordt gebruikt voor hetzelfde doel als oorspronkelijk bedoeld) in het land van bestemming, is de kans heel groot dat het apparaat niet naar hergebruik zal gaan. Bijvoorbeeld, een perfect werkende PC met een pentium I -processor is een erg verouderd apparaat waar er geen reguliere markt meer voor bestaat. Wanneer dit apparaat wordt geëxporteerd naar Afrika als 'tweedehands', kan men er vanuit gaan dat dit hoogstwaarschijnlijk niet naar hergebruik zal gaan, maar eerder zal worden 'gekannibaliseerd', met milieu-en gezondheidsproblemen als gevolg.

— *“Het apparaat is voldoende vastgemaakt en beschermd tijdens transport”*

Het apparaat moet op een aangepaste wijze getransporteerd worden en voldoende beschermd zijn (door een adequate verpakking en een passende stapeling van de lading) zodat het niet beschadigd wordt tijdens het in- en uitladen, en tijdens het transport. Indien de apparatuur niet voldoende is verpakt of gestapeld wordt de apparatuur als afval beschouwd.

2.4 Hergebruikscriteria per productcategorie

2.4.1 Koelkasten, diepvriezers en mobiele airconditioners

- Algemene staat van het apparaat
 - Het apparaat is volledig functioneel
 - Het apparaat is elektrisch veilig
 - Volledige behuizing
 - Aanwezigheid van alle essentiële onderdelen⁶
 - Onderdelen zijn in goede staat
 - Volledige en intacte isolatie
 - Geen of slechts weinig roest
 - Geen of slechts weinig cosmetische schade
- Potentiële milieu-schadelijkheid van het apparaat
 - Afwezigheid van CFK's/HCFK's⁷
 - Energielabel⁸:

⁶ Essentiële onderdelen zijn onder andere: stekker, compressor, binnen-en buitendeur, rubbers, bedieningsknoppen, ...

⁷ De gebruikte koelgassen staan normaal gezien steeds vermeld op het koelapparaat. Wanneer één van de gereguleerde stoffen van Verordening 1005/2009/EG gebruikt wordt, mag het apparaat niet richting hergebruik gaan, en mag het niet geëxporteerd worden als tweedehands. Andere koelgassen zijn wel toegelaten. Indien de gebruikte koelgassen niet vermeld staan op het apparaat, kan het apparaat niet naar hergebruik gaan.

- Koelkasten: Hergebruik vanaf energielabel B of hoger;
 - Diepvriezers: Hergebruik vanaf energielabel B of hoger;
 - Mobiele airco's: Hergebruik vanaf energielabel C of hoger.
- Intentie tot hergebruik
 - Er bestaat een reguliere markt voor het apparaat
 - Het apparaat is voldoende vastgemaakt en beschermd tijdens transport

2.4.2 Wasmachines, afwasmachines, droogautomaten

- Algemene staat van het apparaat
 - Het apparaat is volledig functioneel
 - Het apparaat is elektrisch veilig
 - Volledige behuizing
 - Aanwezigheid van alle essentiële onderdelen⁹
 - Onderdelen zijn in goede staat
 - Geen verkalking op de verwarmingselementen
 - Geen of slechts weinig roest
 - Geen of slechts weinig cosmetische schade
- Potentiële milieu-schadelijkheid van het apparaat
 - Energielabel¹⁰:
 - Wasmachines: Hergebruik vanaf energielabel B of hoger;
 - Afwasmachines: Hergebruik vanaf energielabel B of hoger;
 - Droogautomaten: Hergebruik vanaf energielabel C of hoger.
- Intentie tot hergebruik
 - Er bestaat een reguliere markt voor het apparaat
 - Het apparaat is voldoende vastgemaakt en beschermd tijdens transport

2.4.3 Kookformuizen, ovens, microgolfovens en aanverwante apparaten

- Algemene staat van het apparaat
 - Het apparaat is volledig functioneel
 - Het apparaat is elektrisch veilig
 - Volledige behuizing
 - Aanwezigheid van alle essentiële onderdelen¹¹
 - Onderdelen zijn in goede staat
 - Microgolfovens: de microgolfoven heeft geen stralingsverliezen
- Intentie tot hergebruik
 - Er bestaat een reguliere markt voor het apparaat
 - Het apparaat is voldoende vastgemaakt en beschermd tijdens transport

8 Om te controleren welk energielabel het apparaat heeft, kan gebruik gemaakt worden van een databank. Indien men het apparaat hier niet in terug vindt, of indien men geen gebruik wenst te maken van een dergelijke databank, dient het energieverbruik gemeten te worden. Het meten van het energieverbruik dient te gebeuren aan de hand van een door OVAM goedgekeurde testprocedure.

9 Essentiële onderdelen zijn onder andere: wasmachines: stekker, glasraam, display, bedieningsknoppen, aan- en afvoerdarmen ; afwasmachines: stekker, korven, sproeiers, slap onder deur, bedieningsknoppen, aan- en afvoerdarmen ; droogautomaten: stekker, deurdichting, speling op lagers, bedieningsknoppen.

10 Om te controleren welk energielabel het apparaat heeft, kan gebruik gemaakt worden van een databank. Indien men het apparaat hier niet in terug vindt, of indien men geen gebruik wenst te maken van een dergelijke databank, dient het energieverbruik gemeten te worden. Het meten van het energieverbruik dient te gebeuren aan de hand van een door OVAM goedgekeurde testprocedure.

11 Essentiële onderdelen zijn onder andere: kookformuizen: stekker, schakelaars ; ovens: stekker, platen van oven, email ; microgolfovens: stekker, scharnieren ; aanverwante apparaten: stekker, deur.

2.4.4 Televisietoestellen en monitoren

- Algemene staat van het apparaat
 - Het apparaat is volledig functioneel
 - Het apparaat is elektrisch veilig
 - Volledige behuizing
 - Aanwezigheid van alle essentiële onderdelen¹²
 - Onderdelen zijn in goede staat
- Potentiële milieu-schadelijkheid van het apparaat
 - Geen beeldbuis (CRT-scherm)¹³
- Intentie tot hergebruik
 - Er bestaat een reguliere markt voor het apparaat
 - Het apparaat is voldoende vastgemaakt en beschermd tijdens transport

2.4.5 ICT-materiaal (computers en randapparatuur)¹⁴

- Algemene staat van het apparaat
 - Het apparaat is volledig functioneel¹⁵
 - Het apparaat is elektrisch veilig
 - Volledige behuizing
 - Aanwezigheid van alle essentiële onderdelen¹⁶
 - Onderdelen zijn in goede staat
- Potentiële milieu-schadelijkheid van het apparaat
 - Geen beeldbuis (CRT-scherm)¹⁷
- Intentie tot hergebruik
 - Er bestaat een reguliere markt voor het apparaat
 - Voor pc's houdt dit in dat er minimaal moet voldaan zijn aan volgende systeemeisen:
 - Processor: Pentium III, 1 Ghz
 - RAM-geheugen: 512 MB
 - Harde-schijfruimte: 5 GB
 - Het apparaat is voldoende vastgemaakt en beschermd tijdens transport

2.4.6 Videorecorder, DVD-toestellen, digicorders, spelconsoles, ...

- Algemene staat van het apparaat
 - Het apparaat is volledig functioneel
 - Het apparaat is elektrisch veilig
 - Volledige behuizing
 - Aanwezigheid van alle essentiële onderdelen¹⁸
 - Onderdelen zijn in goede staat
- Intentie tot hergebruik
 - Er bestaat een reguliere markt voor het apparaat
 - Het apparaat is voldoende vastgemaakt en beschermd tijdens transport

12 Essentiële onderdelen zijn onder andere: aansluitingen, stekker, afstandsbediening

13 CRT-monitoren mogen niet als tweedehands op de markt worden gebracht. CRT-TV's mogen vanaf 01.01.2015 niet als tweedehands op de markt worden gebracht. CRT's die deel uitmaken van apparatuur die niet onder de aanvaardingsplicht voor AEEA valt, valt niet onder de scope van deze code van goede praktijk.

14 Onder ICT-materiaal wordt in het kader van deze code van goede praktijk verstaan: computers (PC's), laptops, notebooks, netbooks, ..., inclusief scherm (CRT, LCD, LED, plasma), toetsenbord, muis, en randapparatuur zoals een printer en scanner.

15 ICT-apparatuur dient getest te worden op functionaliteit volgens specifieke criteria, zoals beschreven in paragraaf 3.2.3.

16 Essentiële onderdelen zijn onder andere: aansluitingen, stekker; voor laptop: accu, adaptor.

17 CRT-monitoren mogen niet als tweedehands op de markt worden gebracht. CRT's die deel uitmaken van apparatuur die niet onder de aanvaardingsplicht voor AEEA valt, valt niet onder de scope van deze code van goede praktijk.

18 Essentiële onderdelen zijn onder andere: aansluitingen, stekker, afstandsbediening.

2.4.7 Kleine elektronische apparaten (gsm's, mp3-spelers, tablets, ...)

- Algemene staat van het apparaat
 - Het apparaat is volledig functioneel¹⁹
 - Het apparaat is elektrisch veilig
 - Volledige behuizing
 - Aanwezigheid van alle essentiële onderdelen²⁰
 - Onderdelen zijn in goede staat
- Intentie tot hergebruik
 - Er bestaat een reguliere markt voor het apparaat:
 - Het apparaat is voldoende vastgemaakt en beschermd tijdens transport

2.4.8 Kleine elektronische huishoudtoestellen

- Algemene staat van het apparaat
 - Het apparaat is volledig functioneel
 - Het apparaat is elektrisch veilig
 - Volledige behuizing
 - Aanwezigheid van alle essentiële onderdelen²¹
 - Onderdelen zijn in goede staat
- Intentie tot hergebruik
 - Er bestaat een reguliere markt voor het apparaat
 - Het apparaat is voldoende vastgemaakt en beschermd tijdens transport

2.4.9 Restcategorie

- Algemene staat van het apparaat
 - Het apparaat is volledig functioneel
 - Het apparaat is elektrisch veilig
 - Volledige behuizing
 - Aanwezigheid van alle essentiële onderdelen
 - Onderdelen zijn in goede staat
- Intentie tot hergebruik
 - Er bestaat een reguliere markt voor het apparaat
 - Het apparaat is voldoende vastgemaakt en beschermd tijdens transport

¹⁹ Gsm's dienen getest te worden op functionaliteit volgens specifieke criteria, zoals beschreven in paragraaf 3.2.3.

²⁰ Essentiële onderdelen zijn onder andere: stekker indien van toepassing, aansluitingen indien van toepassing, schakelaars en knoppen.

²¹ Essentiële onderdelen zijn onder andere: stekker indien van toepassing, aansluitingen indien van toepassing, schakelaars en knoppen, scheerkop voor een scheerapparaat, afsluitdoppen, losse of beweegbare onderdelen (bv. kan, filter, deksel, deurtje, display).

3 Voorbereiding voor hergebruik

Gebruikte elektrische en elektronische apparaten die niet voldoen aan de hergebruikscriteria, maar die potentieel nog in aanmerking komen voor hergebruik, kunnen door een hergebruikcentrum worden voorbereid op hergebruik. Dit proces van voorbereiding voor hergebruik, dat een afvalverwerkingsproces is, dient aan bepaalde voorwaarden te voldoen.

Volgens de kaderrichtlijn afval (art.3, 16^e) wordt met “voorbereiding voor hergebruik” het volgende bedoeld:

“Elke nuttige toepassing bestaande uit controleren, schoonmaken of repareren, waarbij producten of componenten van producten, die afvalstoffen zijn geworden, worden klaargemaakt zodat ze zullen worden hergebruikt zonder dat verdere voorbehandeling nodig is”

3.1 Voorwaarden waaraan hergebruikcentra moeten voldoen

3.1.1 Controle door een ISO17020-geaccrediteerde keuringsinstelling

Hergebruikcentra die toegang wensen te verkrijgen tot AEEA dat is ingezameld op een Recupel inzamel- of centralisatiepunt, dienen een *samenwerkingsovereenkomst betreffende het voorzichtig inzamelen van elektrische en elektronische apparaten en de selectie op hergebruik* te ondertekenen. De *samenwerkingsovereenkomst* is een overeenkomst tussen een hergebruikcentrum, een Recupel inzamel- of centralisatiepunt, en Recupel. In deze overeenkomst worden de onderlinge samenwerkingsmodaliteiten geregeld tussen de Recupel-inzamelaar en het hergebruikcentrum met betrekking tot het transporteren en voorselecteren met het oog op hergebruik van ingezamelde apparaten op het inzamel- of centralisatiepunt. In deze samenwerkingsovereenkomst is opgenomen dat de *code van goede praktijk inzake hergebruik van (A)EEA* dient nageleefd te worden.

Hergebruikcentra die AEEA afkomstig van een Recupel inzamel- of centralisatiepunt voorbereiden op hergebruik, zullen periodiek een controle krijgen door een ISO17020-geaccrediteerde keuringsinstelling. Aan de hand van een door OVAM goedgekeurde checklist controleert de keuringsinstelling of de *code van goede praktijk inzake hergebruik van (A)EEA* correct wordt nageleefd. Enkel die hergebruikcentra die de *code van goede praktijk* correct naleven, mogen AEEA voorbereiden op hergebruik.

3.1.2 Registratie en vergunning

Hergebruikcentra die AEEA wensen op te halen bij derden (bvb bij Recupel inzamel- of centralisatiepunten) dienen geregistreerd te zijn bij OVAM als inzamelaar, afvalstoffenhandelaar, afvalstoffenmakelaar, en beschikken over een intern kwaliteitsborgingssysteem. Enkel wanneer hergebruikcentra zich beperken tot het vervoer van AEEA dat reeds een voorselectie op hergebruik heeft ondergaan (volgens de criteria opgesomd in paragraaf 3.2.1), en dat dus potentieel in aanmerking komt voor hergebruik, is er geen registratie als inzamelaar, afvalstoffenhandelaar, afvalstoffenmakelaar nodig voor het vervoer van dit AEEA.

Vorbereiding voor hergebruik van AEEA is een afvalverwerkingshandeling. Hergebruikcentra die echter enkel AEEA voorbereiden op hergebruik dat reeds een voorselectie op hergebruik heeft ondergaan (volgens de criteria opgesomd in paragraaf 3.2.1) worden niet beschouwd als een inrichting voor de verwerking van afvalstoffen²². Wat inhoudt dat er dan geen vergunning nodig is voor de opslag en sortering van afvalstoffen (vlarem-rubriek 2). Daarentegen worden hergebruikcentra die integraal

²² In bijlage 1 van VLAREM I is hiervoor volgende uitzondering opgenomen: “Kringloopcentra, e.d., met name inrichtingen waar tweedehands huishoudelijke goederen en hiermee vergelijkbare bedrijfsgoederen die in aanmerking komen voor producthergebruik worden opgeslagen, gesorteerd, gereinigd en/of hersteld, zijn geen inrichtingen voor de verwerking van afvalstoffen”.

AEEA inzamelen waarop nog geen voorselectie op hergebruik heeft plaatsgevonden, dus waarbij de eerste selectie op herbruikbaarheid maar plaatsvindt op het terrein van de hergebruikcentra zelf, wel beschouwd als een inrichting voor de verwerking van afvalstoffen. Wanneer nog geen voorselectie op hergebruik heeft plaatsgevonden vooraleer het AEEA op het terrein van het hergebruikcentrum wordt verwerkt, is een hergebruikcentrum dus wel vergunningsplichtig.

Producenten/invoerders, tussenhandelaars of eindverkopers die AEEA in het kader van de aanvaardingsplicht terugnemen van klanten en nadien voorbereiden op hergebruik, zijn eveneens uitgezonderd van de vergunningsplicht²³ indien de opslag gebeurt bij de eindverkoper, tussenhandelaar, producent of invoerder, en indien de opslag gebeurt in functie van een georganiseerde regelmatige afvoer van de afvalstoffen.

Maar, ondanks dat er voor de voorbereiding voor hergebruik van AEEA geen vergunning vereist is, wordt voorbereiding voor hergebruik van AEEA wel altijd beschouwd als een afvalverwerkingsproces. AEEA, al dan niet voorgeselecteerd op herbruikbaarheid, behoudt het statuut van een afvalstof tot op het moment dat is voldaan aan alle van toepassing zijnde hergebruikscriteria. Enkel als is voldaan aan de hergebruikscriteria kan een afgedankt apparaat terug het statuut van een product verkrijgen.

3.1.3 Documentatie van het proces van voorbereiding voor hergebruik

Het proces van voorbereiding voor hergebruik dient volledig gedocumenteerd te zijn. Dit houdt in dat ieder apparaat dat als tweedehands product op de markt zal worden gebracht of als tweedehands product geëxporteerd zal worden een *unieke identificatiecode* en een *hergebruik-fiche* dient te krijgen. In deze hergebruik-fiche (elektronisch en/of op papier) dient iedere te ondernemen stap in het proces van voorbereiding voor hergebruik, zoals beschreven in paragraaf 3.2., volledig gedocumenteerd te zijn. Per apparaat dient er een hergebruik-fiche kunnen voorgelegd te worden bij een inspectie.

Voor apparaten die tijdens het proces van voorbereiding voor hergebruik afvallen, en dus niet als tweedehands product op de markt zullen worden gebracht of als tweedehands product geëxporteerd zullen worden, dient er geen unieke identificatiecode en hergebruik-fiche kunnen voorgelegd te worden bij een inspectie.

3.2 Te ondernemen stappen in het proces van voorbereiding voor hergebruik

Hergebruikcentra die AEEA wensen voor te bereiden op hergebruik, dienen volgende stappen te volgen tijdens het proces van voorbereiding voor hergebruik:

3.2.1 Voorselectie op hergebruik - visuele inspectie

Een eerste stap in het proces van 'voorbereiding voor hergebruik' is het visueel inspecteren van het afgedankte of gebruikte apparaat. Deze stap kan reeds worden uitgevoerd op de plaats waar de gebruikte EEA wordt ingezameld (bvb. op een Recupel inzamel- of centralisatiepunt). Wanneer het apparaat aan één of meerdere van de hieronder opgesomde criteria voldoet, dient het apparaat apart gehouden te worden als 'niet-herbruikbare AEEA', en afgevoerd te worden naar een vergunde verwerker. Voor deze apparaten loont het niet de moeite om de verdere stappen in het proces van *voorbereiding voor hergebruik* te volgen. De volgende criteria zijn hierbij van toepassing:

- Onvolledige behuizing (bvb: deur ontbreekt)²⁴
- Ontbreken van essentiële onderdelen (bvb: compressor ontbreekt bij een koelkast)²⁵
- Slechte algemene staat van het apparaat
- Veel roest op de behuizing
- Veel cosmetische schade (bvb: blutsen, scheuren, gaten, ...)
- Het apparaat lijkt erg verouderd

²³ In bijlage 1 van VLAREM I is hiervoor een uitzondering opgenomen.

²⁴ Hierbij gaat het enkel om die gebreken die gemakkelijk visueel vast te stellen zijn.

²⁵ Hierbij gaat het enkel om het ontbreken van de onderdelen die gemakkelijk visueel vast te stellen zijn.

3.2.2 Test van de elektrische veiligheid van het apparaat

Elk apparaat dient getest te worden op elektrische veiligheid, met inbegrip van (indien van toepassing): een isolatiemeting, een aardingsmeting en een controle op kortsluitingen. Enkel apparaten die elektrisch veilig zijn mogen in hergebruik gebracht worden.

Wanneer het apparaat faalt voor de elektrische veiligheidstest, moet het hersteld worden of afgevoerd worden naar een vergunde verwerker.

3.2.3 Functionaliteitstest

Elk apparaat dient getest te worden op functionaliteit. Enkel apparaten die volledig functioneel zijn mogen in hergebruik gebracht worden. Een apparaat is volledig functioneel wanneer het getest is, en wanneer aangetoond is dat de oorspronkelijk bedoelde functies van het apparaat volwaardig kunnen uitgevoerd worden.

Wanneer het apparaat faalt voor de functionaliteitstest, moet het hersteld worden of afgevoerd worden naar een vergunde verwerker.

Voor een aantal productcategorieën dient de functionaliteit van het apparaat getest te worden aan de hand van een aantal specifieke criteria:

- Specifieke criteria voor ICT-materiaal (computers en randapparatuur)²⁶:
 - Power on self test (POST): De POST is een serie tests die een computer of aanverwant apparaat uitvoert wanneer deze wordt aangezet. De POST wordt uitgevoerd door de BIOS en controleert of het RAM, de videokaart, de opslagschijven, toetsenbord en andere hardware normaal functioneert. Wanneer de test goed doorlopen wordt, gaat de computer verder met de opstartprocedure.
 - Het toetsenbord en de muis moeten volledig en functioneel zijn, de computer moet reageren op het toetsenbord en de muis
 - Kabels en stekkers moeten volledig en functioneel zijn
 - Het scherm moet functioneel zijn (goed beeld, geen 'schermbrand', geen schade, kabels aanwezig)
 - Printers: testpagina kan goed afgedrukt worden
 - Losse onderdelen: moeten functioneel zijn, en getest als onderdeel van computer
- Bijkomende criteria voor laptops:
 - De laptop dient te beschikken over een originele, onbeschadigde en goed werkende adapter
 - De laptop dient te beschikken over een werkende en oplaadbare accu/batterij
 - De laptop moet minimaal een uur kunnen functioneren op basis van de accu/batterij
- Specifieke criteria voor gsm's²⁷:
 - Telefoonrespons test
 - Test van de microfoon en de luidspreker: heldere klank, geen vervormingen, input geluid = output geluid
 - Test van het display en het keypad: iedere toets moet functioneel zijn, het display moet helder zijn, en iedere toets op het keypad moet verschijnen op het display
 - Batterijtest:
 - De batterij wordt geladen, en er wordt aan de hand van een voltmeter getest of de batterij nog functioneel is, en een voldoende lading houdt (minstens 80%)

²⁶ Deze criteria zijn gebaseerd op de criteria die werden ontwikkeld binnen de PACE-werkgroep van de conventie van Basel: *Guidance document on the environmentally sound management of used and end-of-life computing equipment* (PACE, 15 maart 2011).

²⁷ Deze criteria zijn gebaseerd op de criteria die werden ontwikkeld binnen het MPPI-project van de conventie van Basel: *Guideline for the transboundary movement of collected mobile phones* (25 maart 2009).

- Het 'battery protection circuit' moet aanwezig zijn en functioneel
- Enkel gebruik van originele of door de producent aanvaarde batterij in de gsm
- Specifieke criteria voor koelkasten en diepvriezers:
 - Koelkasten moeten minstens kunnen koelen tot 5°C
 - Diepvriezers moeten minstens kunnen koelen tot:
 - diepvriezers met één ster: min 6°C
 - diepvriezers met twee sterren: min 12°C
 - diepvriezers met drie sterren: min 18°C

3.2.4 Test van het energieverbruik van het apparaat

Uit de studie²⁸ die is uitgevoerd in opdracht van OVAM omtrent hergebruikscriteria kwam naar voor dat hergebruik van de volgende huishoudelijke apparaten maar zinvol is vanaf een bepaald energielabel:

- Koelkasten: Hergebruik vanaf energielabel B of hoger;
- Diepvriezers: Hergebruik vanaf energielabel B of hoger;
- Mobiele airconditioners: Hergebruik vanaf energielabel C of hoger;
- Wasmachines: Hergebruik vanaf energielabel B of hoger;
- Afwasmachines: Hergebruik vanaf energielabel B of hoger;
- Droogautomaten: Hergebruik vanaf energielabel C of hoger.

Voor koelkasten, diepvriezers, airco's, wasmachines, afwasmachines en droogautomaten dient dus nagegaan te worden wat het energielabel was van het apparaat ten tijde dat het op de markt werd gebracht als een nieuw product. Apparaten die een energielabel hebben dat minder is dan de hierboven gestelde grens, moeten worden afgevoerd naar een vergunde verwerker, en mogen dus niet in hergebruik worden gebracht.

Om te controleren welk energielabel het apparaat heeft, kan gebruik gemaakt worden van een databank. Indien men het apparaat hier niet in terug vindt, of indien men geen gebruik kan maken van een dergelijke databank, dient het energieverbruik gemeten te worden. Het meten van het energieverbruik dient te gebeuren aan de hand van een gedocumenteerde testprocedure, die bij OVAM ter goedkeuring dient voorgelegd te worden.

3.2.5 Herstellen van het apparaat

Indien uit de vorige stappen blijkt dat het apparaat niet in goede staat is, niet veilig is of niet volledig functioneel is, kan er al dan niet beslist worden om het apparaat te herstellen. Indien het economisch niet verantwoord is om het apparaat te herstellen, dient het apparaat apart gehouden te worden als 'niet-herbruikbare AEEA', en dient het afgevoerd te worden naar een vergunde verwerker.

Indien beslist wordt om het apparaat te herstellen, dient het bij voorkeur hersteld te worden met originele onderdelen of met door de producent goedgekeurde vervangonderdelen. Indien het apparaat hersteld wordt met niet originele onderdelen of met niet door de producent goedgekeurde vervangonderdelen moet het hergebruikcentrum waarborgen dat het apparaat beantwoordt aan alle wetgevingen en aan alle normen die gelden voor apparaten die op de markt gebracht worden. In dit geval moet degene die het apparaat in hergebruik brengt, de oorspronkelijke fabrikant vrijwaren voor elke mogelijke vordering met betrekking tot het apparaat dat in hergebruik werd gebracht, en moet hij hiervoor de wettelijke waarborgen bieden²⁹.

Hergebruikcentra dienen de apparaten te herstellen volgens een gedocumenteerde herstelprocedure.

²⁸ *Hergebruikscriteria AEEA*, OVAM, Maart 2011.

²⁹ Zie artikel 6 §1 van de milieubeleidsvereenkomst betreffende de aanvaardingsplicht voor afgedankte elektrische en elektronische apparatuur van 17 oktober 2008.

In het geval koelkasten, diepvriezers en mobiele airconditioners worden hersteld moeten toepasselijke wetgeving gerelateerd aan de koelgassen, zoals geldende opleidingseisen van het personeel worden gerespecteerd.

3.2.6 Wissen van persoonlijke data

Alle persoonlijke data dient gewist te worden van ICT apparatuur vooraleer het in hergebruik mag gebracht worden. Er dient hierbij gebruik gemaakt te worden van gecertificeerde software.

3.2.7 Software

ICT apparaten, waaronder computers, dienen steeds over een werkend besturingssysteem te beschikken. Tenzij het om *open source software* gaat, dient het besturingssysteem steeds gelicentieerd te zijn. Auteursrechtelijk beschermde software waarbij de licentie ontbreekt dient verwijderd te worden.

3.2.8 Voldoet het apparaat aan alle hergebruikscriteria?

Alle apparaten die door de hergebruikcentrum op de markt worden aangeboden dienen te voldoen aan de van toepassing zijnde hergebruikscriteria, zoals beschreven in hoofdstuk 2.

3.2.9 Garantie

In overeenstemming met de wet betreffende de bescherming van de consument bij verkoop van consumptiegoederen³⁰ dienen hergebruikcentra bij verkoop aan consumenten minstens een garantie te geven van één jaar per apparaat, vanaf de datum van levering.

³⁰ Wet betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen (1 september 2004).

4 Grensoverschrijdend transport van tweedehands EEA

Gebruikte elektrische en elektronische apparaten die voldoen aan alle van toepassing zijnde hergebruikscriteria, zoals beschreven in hoofdstuk 2 van de code van goede praktijk, kunnen bij grensoverschrijdend transport beschouwd worden als tweedehands producten, in zoverre de houder *in voldoende mate*³¹ kan aantonen dat de over te brengen EEA voldoen aan alle van toepassing zijnde hergebruikscriteria en wel degelijk effectief hergebruikt zullen worden.

Indien deze bewijzen niet voorhanden zijn zal de lading als afval beschouwd worden, en zal ervan uit worden gegaan dat de lading het voorwerp is van een illegale overbrenging. In deze omstandigheden wordt met de lading omgegaan overeenkomstig artikelen 24 en 25 van verordening 1013/2006/EG.

³¹ De minimumvoorschriften waaraan de bewijzen dienen te voldoen, en een overzicht van de uitzonderingsbepalingen wanneer deze minimumvoorschriften niet van toepassing zijn, zullen worden vastgelegd tijdens de implementatie van de herziene AEEA-RL (2012-2013), en zullen worden opgenomen in het VLAREMA bij de eerstvolgende herziening.